

(א) ושנים נקב מ"ג, (ב) אבות ד' נקב פ"ג, פ"ד ופ"ה, (ג) כ"ד ט"ף, ומ"ט.

לעני רש"י

אשרוד [ארשייור] א. כ"ד סה"כ.

דכין דלא לרין לאמנוי ולאמני מונוי והסולת: לעמילן של עבדים. חלות לשאוב וזהמת המצביל: הללו הבקק לזיקי קדירה. אינו אלא למין מאכל ששמו זיקי קדירה אשרוד צבעו: כרכורים. מרגנולין: שזוכסין אופן בעל כרסן. מוחזקין להם מאכל כפייהם בחזקה: סור. שור: בדלא אינס. שלא עשה מלאכה: בדלא אינסא. בגדול אפרוחין: זגסא. מרגנולת: פטניסא. המפטמת בבית. לשון אחר טנימא בעלת כרס: דמשפכחא כי עלורי. בין הגיפות ואולת המרגנול: דלא מלי פסא קניא. שאינה יכולה לפסוע קנה מרוב שמנה: קמא קמא דמטא. ראשון שמגיע לאכול שנגמר ניסולו: לשונות כחרדל. מעדן מלכס ושנים הוא: מאס פ'. כגון שלים הגז בעלמו: יוקח נא מעט מים. על ידי שליח: וכו' לשגש. שלש ממנו שניתנו להם במדבר על ידי משה והאזין: וכו' לעמוד עני. עומד עליהם חמיד כדכתיב (במדבר ד') וענן עומד לאבק רגליהם וכן דמנו לו של מרים. היינו נמי והכית כלור. ובעמוד עני פליגי: ורסו רגליים והשענו חספ הפען. שלא יכניס ע"ו כחון נימו שהערכים רגליין להשמחות לאבק רגליהם וכן דמנו לו כערכיים: ככר יאל ממנו ישמעאל. מנך יאל הרגיל לעשות כן: סוליא חמה מנרסיקס. להורח חמה בכח שלא יהו עובדי דרכים מנאיים: [פמן אמרי. בלך ישראל]: כיון דחוא. הקדוש כרוך הוא: דקא אסר. אברהם את מילתו ושירי אמר לאו אורח ארעא למיקס הכל: סיינו. דמעיקרא כמי נלכיס עליו ולכסוף כמי יורן לקראתם: דיקא נמי. דמד הוא דלזיל להפך סדוס: קנטרי

ריבא לרן ומעשה נמי בר' יוחנן בן מתאי שאמר לבנו צא שכור לנו פועלים הלך ופסק להן מוונות וכשבא אצל אביו אמר לו בני אפילו אתה עושה להן כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב למימרא דסעודתא דאברהם אבינו עדיפא מדרשמה והכתיב ויהי להם שלמה ליום אחד שלשים כור סולת וששים כור קמה עשרה בקר בריאים וועשרה בקר רעי ומאה צאן לבד מאיל וצבי ויהמור וברבורים אבוסים ואמר גוריון בן אסטיון משמיה ררב הללו לעמילן של טובחים ור' יצחק אמר הללו לזיקי קדירה ואמר ר' יצחק אלף נשים היו לשלמה כל אחת ואחת עשהה לו בכיתה כך מאי מעמא זו סבורה שמא אצלי סועד היום וזו סבורה [שמא] אצלי סועד היום ואילו גבי אברהם כתיב ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר אחד רב שנים וטוב שלשה התם לתלא תורי לתלתא גברי הכא לכל ישראל ויהודה שנאמר יהודה וישראל רבים כחול אשר על (שפת) הים מאי ברבורים אבוסים אמר רב שאובסים אותן בעל כרחן ושמואל אמר שאובסים ועומדים מאליהם ורבי יוחנן אמר מביאין תור ממועיתו בדלא אינס והרגנולת מאשפתה בדלא אינסא אמר רבי יוחנן מובחר שבכהמות שור מובחר שבכעופות תרגנולת אמר אמימר ונתא אוכמתא בי כמיתא דמשתכחא בני עצרי דלא מציא

נראין באובצין ושותין. ובמדד אליהו רבה קמני לא כחומר שאומר נראין כאלוהין ושומין ממשי מפני כבודו של אברהם ופליגא אדהכא: חזייה להקב"ה דקאי אבבא. והיינו דכתיב (בראשית יח) אל נא מעבור מעל ענדך הכל ממעל אברהם ובמפנין (שפת דף קס.). משמע שלפי שרצה אברהם ליתן לקראת אורחים ולהכניסם אמר להקב"ה להמתין עד שיכניס אותן דרשין מנייה גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני השכינה וקאמר נמי התם נא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שרצה אללך ואלו בהקב"ה כתיב אל נא מעבור: ההוא דאתא לשוביה ציור. ומימה דלמרינן בבראשית רבה (פרשה ט) דלחן מלאך אחד עשה שמי שליחות יש לומר דכאן לא עשה מיכאל בשליחות אחת כי אם מעשה אחד שבישר את שרה וכשהלך משם לקדוש או הומתלה שליחות אחת ודוקא במקום אחד אין עושה צ' שליחות ובב"ר (שם) יש שרפאל נא להליל את לזנו ורפואת אברהם אינה נזכרת ואפילו נא כמו כן לרפואת אברהם חשיב הכל שליחות אחת דרפואה והללה ענין אחד הוא הקשה הר"ר אלחנן הא משמע לישנא דקרא ששניהם הילינו כדכתיב (בראשית יט) ויחזיקו האנשים בידו וכמי ויוליאו ויניחוהו מחוק לעיר וכמי במריה שאמר ליה מלאך לעשות דבר עד סדוס כי לא אוכל לעשות דבר עד כן הילינו הוה ויש לומר ששניהם הילינוהו חוץ לעיר ומיכאל הלך עמו עד זוער וגבריאל היה מלווה אותו למרה: למה

1 ויהי להם שלמה ליום אחד שלשים כור סולת וששים כור קמה עשרה בקר רעי ומאה צאן לבד מאיל וצבי ויהמור וברבורים אבוסים: מלכס א ה ב ג 2 ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רעי וטוב ויתן אל הנער וימחר לעשות אתה: 3 ויהודא וישראל רבים כחול אשר על פני הרב אבוסים ושתיים ושמיים: מלכס א ד כ 4 ויקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן לנערם ודאי עמר עליהם תחת העץ והאכלה: בראשית יח ה 5 ורוח נסע מאת יי ויהי שלום מן הים ועש על המטה כרוך יום בה סביבות המטה וכאמרתם על פני הארץ: 6 ויאמר יי אל משה וזני ממטיר לכם לחם מן השמים היום והשם שלם ולקטו דבר יום כימיו למען אנטן הולך בתורתו אם לא: שבת טו ד 7 הגני עמד לפניך שם על העור כדרכי והכית בצור ויצאו מטנו מים וותה היום ויש על משה לעניי זמני וישראל: שבת יז ו 8 ויקטו מים האנשים וישקפו על פני סדוס ואברהם הלך עשם לשלמה: בראשית יח טו 9 ויהיה הלך לפניך ויסע במשד עני לחותם הדרך וילקח בעמוד אש להאיר להם ללכת ויוסם וילקח: שבת יז כ 10 ויהי נא מעט מים ויקחו רגליכם וישפנו תחת העץ: בראשית יח ד 11 וירא אליו יי באבלי מטרא והוא ישב פתח האהל כחם היום: בראשית יח א 12 ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך: בראשית יח ג 13 וישא עינו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפחד האהל וישתחו ארצה: בראשית יח ב 14 ונבאו שני המלאכים סדקה בערב ולוט ישב בשער סדוס וירא לוט וקם לקראתם וישתחו אפיים ארצה: בראשית יח א 15 ויהפך את הערים והאל ואת כל הבקר ואת כל שכי הערים וצמח האדמה: בראשית יח כה 16 וישערו לבבם אתר תעברו על כן בערבכם על עבדכם ויאמר כן תעשה כאשר דברתי: בראשית יח ה

בר עולא ואיתימא רב הושעיא ואיתימא רב נתן כרבי הושעיא ויתן אל הנער לעשות אותו כל חד וחד היביה לנער חד יוקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם דקמא קמא דמטיא אייתי לקמייהו ולמה לי תלתא חסני בחד אמר רב חנן בר רבא כרי להאכילן שלש לשונות כחרדל אמר רבי תנחום בר חינלאי לעולם אל ישנה אדם מן המנהג שהרי משה עלה למרום ולא אכל לחם מלאכי השרת ירדו למטה ואכלו לחם ואכלו סלקא דעתך אלא אימא נראו כמי שאכלו ושתו אמר רב יהודה אמר רב כל מה שעשה אברהם למלאכי השרת בעצמו עשה הקב"ה לבניו בעצמו ע"י שליח עשה הקב"ה לבניו ע"י שליח ואל הבקר רץ אברהם ורוח נסע מאת ה' ויקח חמאה וחלב ויגני ממטיר לכם לחם מן השמים והוא עומד עליהם תחת העץ והגני עומד לפניך שם על הצור [וגו'] ואברהם הולך עמם לשלחם ור' הולך לפניהם וימם ויוקח נא מעט מים והכית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם ופליגא דר' חמא בר' חנינא דאמר ר' חמא בר' חנינא וכן תנא דבי רבי ישמעאל בשכר שלשה זכו לשלשה בשכר חמאה וחלב זכו למן בשכר והוא עומד עליהם וכו' לעמוד הענין בשכר יוקח נא מעט מים וכו' לבארה של מרים יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם אמר רבי ינאי כרבי ישמעאל אמרו לו וכי בערביים חשרתנו שהם משתחווים לאבק רגליהם כבר יצא ממנו ישמעאל וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האוהל כחום היום מאי כחום היום אמר רבי חמא בר' חנינא אותו היום יום שלישי של מילה של אברהם היה וכא הקב"ה לשאל באברהם הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה כדי שלא יטריח אותו צדיק באורחים שדריה לאיעזר למיפק לברא נפק ולא אשכח אמר לא מהימנא לך היינו דאמרי תמן לית הימנותא בעבדי נפק איהו חזייה להקדוש ברוך הוא דקאי אבבא היינו דכתיב אל נא תעבור מעל ענדך כיון דחוא דקא אסר ושירי אמר לאו אורח ארעא למיקס הכא היינו דכתיב וישערו לבבם וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מעיקרא אתו קמו עליה כי חזויהו דהוה ליה צערא אמרו לאו אורח ארעא למיקס הכא מאן ניגהו שלשה אנשים מיכאל וגבריאל ורפאל מיכאל שבא לבשר את שרה רפאל שבא לרפא את אברהם גבריאל אול למהפכיה לסדוס והא כתיב ויבאו שני המלאכים סדומה בערב דאול מיכאל בהדיה ללוט דיקא נמי [דכתיב] ויהפוך את הערים האל ולא כתיב ויהפכו שמע מינה מאי שנא לגבי אברהם דכתיב וכן תעשה כאשר דברת ומאי שנא לגבי לוט דכתיב ויפצר

מאי וטוב ש"מ לדרשה אימא תרי מדטוב לדרשה רך נמי לדרשה מתיב רבה בר עולא ואיתימא רב הושעיא ואיתימא רב נתן כרבי הושעיא ויתן אל הנער לעשות אותו כל חד וחד היביה לנער חד יוקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם דקמא קמא דמטיא אייתי לקמייהו ולמה לי תלתא חסני בחד אמר רב חנן בר רבא כרי להאכילן שלש לשונות כחרדל אמר רבי תנחום בר חינלאי לעולם אל ישנה אדם מן המנהג שהרי משה עלה למרום ולא אכל לחם מלאכי השרת ירדו למטה ואכלו לחם ואכלו סלקא דעתך אלא אימא נראו כמי שאכלו ושתו אמר רב יהודה אמר רב כל מה שעשה אברהם למלאכי השרת בעצמו עשה הקב"ה לבניו בעצמו ע"י שליח עשה הקב"ה לבניו ע"י שליח ואל הבקר רץ אברהם ורוח נסע מאת ה' ויקח חמאה וחלב ויגני ממטיר לכם לחם מן השמים והוא עומד עליהם תחת העץ והגני עומד לפניך שם על הצור [וגו'] ואברהם הולך עמם לשלחם ור' הולך לפניהם וימם ויוקח נא מעט מים והכית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם ופליגא דר' חמא בר' חנינא דאמר ר' חמא בר' חנינא וכן תנא דבי רבי ישמעאל בשכר שלשה זכו לשלשה בשכר חמאה וחלב זכו למן בשכר והוא עומד עליהם וכו' לעמוד הענין בשכר יוקח נא מעט מים וכו' לבארה של מרים יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם אמר רבי ינאי כרבי ישמעאל אמרו לו וכי בערביים חשרתנו שהם משתחווים לאבק רגליהם כבר יצא ממנו ישמעאל וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האוהל כחום היום מאי כחום היום אמר רבי חמא בר' חנינא אותו היום יום שלישי של מילה של אברהם היה וכא הקב"ה לשאל באברהם הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה כדי שלא יטריח אותו צדיק באורחים שדריה לאיעזר למיפק לברא נפק ולא אשכח אמר לא מהימנא לך היינו דאמרי תמן לית הימנותא בעבדי נפק איהו חזייה להקדוש ברוך הוא דקאי אבבא היינו דכתיב אל נא תעבור מעל ענדך כיון דחוא דקא אסר ושירי אמר לאו אורח ארעא למיקס הכא היינו דכתיב וישערו לבבם וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מעיקרא אתו קמו עליה כי חזויהו דהוה ליה צערא אמרו לאו אורח ארעא למיקס הכא מאן ניגהו שלשה אנשים מיכאל וגבריאל ורפאל מיכאל שבא לבשר את שרה רפאל שבא לרפא את אברהם גבריאל אול למהפכיה לסדוס והא כתיב ויבאו שני המלאכים סדומה בערב דאול מיכאל בהדיה ללוט דיקא נמי [דכתיב] ויהפוך את הערים האל ולא כתיב ויהפכו שמע מינה מאי שנא לגבי אברהם דכתיב וכן תעשה כאשר דברת ומאי שנא לגבי לוט דכתיב ויפצר

מאי וטוב ש"מ לדרשה אימא תרי מדטוב לדרשה רך נמי לדרשה מתיב רבה בר עולא ואיתימא רב הושעיא ואיתימא רב נתן כרבי הושעיא ויתן אל הנער לעשות אותו כל חד וחד היביה לנער חד יוקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם דקמא קמא דמטיא אייתי לקמייהו ולמה לי תלתא חסני בחד אמר רב חנן בר רבא כרי להאכילן שלש לשונות כחרדל אמר רבי תנחום בר חינלאי לעולם אל ישנה אדם מן המנהג שהרי משה עלה למרום ולא אכל לחם מלאכי השרת ירדו למטה ואכלו לחם ואכלו סלקא דעתך אלא אימא נראו כמי שאכלו ושתו אמר רב יהודה אמר רב כל מה שעשה אברהם למלאכי השרת בעצמו עשה הקב"ה לבניו בעצמו ע"י שליח עשה הקב"ה לבניו ע"י שליח ואל הבקר רץ אברהם ורוח נסע מאת ה' ויקח חמאה וחלב ויגני ממטיר לכם לחם מן השמים והוא עומד עליהם תחת העץ והגני עומד לפניך שם על הצור [וגו'] ואברהם הולך עמם לשלחם ור' הולך לפניהם וימם ויוקח נא מעט מים והכית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם ופליגא דר' חמא בר' חנינא דאמר ר' חמא בר' חנינא וכן תנא דבי רבי ישמעאל בשכר שלשה זכו לשלשה בשכר חמאה וחלב זכו למן בשכר והוא עומד עליהם וכו' לעמוד הענין בשכר יוקח נא מעט מים וכו' לבארה של מרים יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם אמר רבי ינאי כרבי ישמעאל אמרו לו וכי בערביים חשרתנו שהם משתחווים לאבק רגליהם כבר יצא ממנו ישמעאל וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האוהל כחום היום מאי כחום היום אמר רבי חמא בר' חנינא אותו היום יום שלישי של מילה של אברהם היה וכא הקב"ה לשאל באברהם הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה כדי שלא יטריח אותו צדיק באורחים שדריה לאיעזר למיפק לברא נפק ולא אשכח אמר לא מהימנא לך היינו דאמרי תמן לית הימנותא בעבדי נפק איהו חזייה להקדוש ברוך הוא דקאי אבבא היינו דכתיב אל נא תעבור מעל ענדך כיון דחוא דקא אסר ושירי אמר לאו אורח ארעא למיקס הכא היינו דכתיב וישערו לבבם וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מעיקרא אתו קמו עליה כי חזויהו דהוה ליה צערא אמרו לאו אורח ארעא למיקס הכא מאן ניגהו שלשה אנשים מיכאל וגבריאל ורפאל מיכאל שבא לבשר את שרה רפאל שבא לרפא את אברהם גבריאל אול למהפכיה לסדוס והא כתיב ויבאו שני המלאכים סדומה בערב דאול מיכאל בהדיה ללוט דיקא נמי [דכתיב] ויהפוך את הערים האל ולא כתיב ויהפכו שמע מינה מאי שנא לגבי אברהם דכתיב וכן תעשה כאשר דברת ומאי שנא לגבי לוט דכתיב ויפצר